

צירוף קטן למניין עשרה

12. תלמוד בבלי מסכת ברכות דף מז עמוד ב

אמר רבי יוסי: קטן המוטל בעריסה מזמנין עליו. והא תנן: נשים ועבדים וקטנים אין מזמנין עליהם! - הוא דאמר כרבי יהושע בן לוי, דאמר רבי יהושע בן לוי: אף על פי שאמרו קטן המוטל בעריסה אין מזמנין עליו - אבל עושין אותו סניף (תכור לזימון עשרה, וכי אמר רב אחי - נמי לעשרה קאמר). לעשרה. ואמר רבי יהושע בן לוי: תשעה ועבד מצטרפין. מיתבי: מעשה ברבי אליעזר שנכנס לבית הכנסת ולא מצא עשרה, ושחרר עבדו והשלימו לעשרה; שחרר אין, לא שחרר לא! תרי אצטריכו, שחרר חד ונפיק בחד.

13. תוספות מסכת ברכות דף מח עמוד א

ואומר ר"ת אף על פי דלית הלכתא ככל הני שמעתתא מיהו הלכה כרבי"ל דאמר קטן ממש עושין אותו סניף לעשרה והכא דבעינן פורח ויודע היינו דוקא בשלשה ולית הלכתא ככל הני שמעתתא לא קאי ארבי"ל אבל עושין אותו סניף לעשרה פי' לברכת המזון וה"ה לתפלה

14. רא"ש מסכת ברכות פרק ז סימן כ

וכן פירש רב האי גאון דקטן עולה למנין עשרה ויראה דהיינו טעמא דאמרינן דאפילו מוטל בעריסה מצטרף דכל בי עשרה שכינה שרויה דמונקדשתי בתוך בני ישראל ילפינן דאומרים קדושה בעשרה ל"ש גדולים ול"ש קטנים קרינן ביה בתוך בני ישראל ובלבד שיהו תשעה גדולים אבל טפי מאחד לא

15. תלמוד ירושלמי מסכת ברכות פרק ז הלכה ב

תני קטן וספר תורה עושין אותו סניף

16. הגהות מיימוניות הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק ח הלכה ד

[ה] יש טועים שכישי מהן ט' גדולים לוקחין קטן וה' חומשי תורה בידו ומתפללין עמו במקום גדול וסומכין אהא דאמר בפרק ר' אליעזר קטן וספר תורה מצטרפין וכן בירושלמי תני קטן וספר תורה עושה סניפין וטעות הוא בידם דהוא דירושלמי מסיק התם אמר רבי יודן כיני מתניתין קטן לספר תורה פירוש לעלות למנין ז' הקוראין בתורה

17. רא"ש מסכת ברכות פרק ז סימן כ

ואף על פי שהתיר ר"ת לעשות קטן סניף לעשרה ולתפלה בלא חומש בידו הוא לא היה נוהג לעשות כן ומה שנהגו לאחוז חומש בידו לא מצינו בשום מקום רק בפירקי דרבי אליעזר לענין עיבור שנה ושם מזכיר ס"ת והכי איתא התם בשלשה מעברין את השנה רבי אליעזר אומר בעשרה ואם נתמעטו מביאין ס"ת וכו' ואין מזכיר שם שהקטן אחז ס"ת ואפילו אם ישנו בשום מקום לענין תפלה היינו דווקא בס"ת וחומש אחד מחמשה חומשי תורה העשוין בגליון אבל בחומשים כעין שלנו לא היו בימי חכמים

18. שולחן ערוך א סימן נה סעיף ד

יש מתירין לומר דבר שבקדושה בתשעה וצירוף קטן שהוא יותר מבן שש ויודע למי מתפללין, ולא נראין דבריהם לגדולי הפוסקים וה"ה דעבד ואשה אין מצטרפין. הגה: ואפילו על ידי חומש שבידו אין לצרפו. מיהו יש נוהגין להקל בשעת הדחק (הרא"ש ומרדכי והגהות מיימוני פ"ט מהלכות תפלה).

19. ביאור הלכה סימן נה סעיף ד ד"ה * ולא נראין

* ולא נראין דבריהם - ואף על גב דלקמן בסימן קצ"ט ס"י לענין זימון סתם המחבר כדעת המקילין בזה דבר שבקדושה חמיר טפי:

20. משנה ברורה סימן נה ס"ק כד

(כד) בשעת הדחק - ר"ל אפילו בלי חומש וכדעת היש מתירין הנ"ל. ודוקא אחד ולא ב' ובלבוש כתב שלא ראה נוהגין לצרפו אפילו בשעת הדחק ובזמנינו נוהגים לצרף קטן ע"י חומש שבידו ומיהו דוקא לשמוע ברכו וקדיש שהוא חיוב אבל קדיש שאחר עלינו לא יאמרו [מ"א] והרבה אחרונים מחמירין שלא לצרף שום קטן אפילו בשעת הדחק עד שיושלם לו הי"ג שנים.

21. שו"ת מן השמים סימן נגביוגרפיה - מן השמים (רבי יעקב ממרויש, חי בצרפת במאות 13 - 12. הוא היה מבעלי התוספות.)

ועוד שאלתי במקום שאין עשרה להשלים המנין אם מותר לעשות שני סניפין מאותם שהגיעו לחינוך כגון בני עשר או אחת עשרה מאחר שהם בני חינוך מדרבנן ותפלה מדרבנן, או אם אסור לעשות כן.

והשיבו: הקטנים עם הגדולים יוסף ה' עליכם

22. שו"ת יביע אומר חלק ד - אורח חיים סימן ט

ואני בעניויתי כבר הארכתי בס"ד על פתגם דנא (אם אפשר לסמוך על הכרעת שו"ת מן השמים נגד המבואר בש"ע והפוסקים שאנו הולכים בעקבותיהם), בשו"ת יביע אומר ח"א (חאו"ח סי' מא - מב), והעלתי בס"ד שגם באלו שייך הכלל שאמרו חז"ל לא בשמים היא. והבאתי מ"ש השבולי הלקט (סי' ט) על נידונינו אם אפשר לצרף קטן לעשרה במקום שאין עשרה, והביא (השה"ל) דברי מהר"י ממרויש בשו"ת מן השמים הנ"ל, ואסיק, והנראה בעיני שאין קטן עולה למנין עשרה. ע"ש. הרי שלא סמכה דעתו ע"ד התשו' מן השמים הנ"ל.

23. ערוך השולחן אורח חיים סימן נה סעיף י

וזה שכתבו שיש מקילין בשעת הדחק כתב הלבוש שלא ראה נוהגין להקל אף בשעת הדחק וכן אנו מורין הלכה למעשה

24. שו"ת שבט הלוי חלק א סימן קטו

ואם שאלתך לענין מנין יו"ד של קה"ת הנה במגילה כ"ג ע"ב הוא בכלל כל דבר שבקדושה שהוא בעשרה ואם אפשר לצרף קטן גם בזה אפשר, וכן יראה לכאורה ברא"ש פ"ז דברכות דכל הדברים דומים לזה, אמנם היות כי הלכה זו מפוקפקת מאד וגדולי הוראה לא ניחא להו כלל במנהג של צרף עם חומש גם בשעת הדחק ואם נהגו נהגו, אבל בקה"ת לא שמענו.